

OKRĘGOWA IZBA PIELĘGNIAREK I POŁOŻNYCH w Rzeszowie

DISTRICT CHAMBER OF NURSES AND MIDWIVES

35-083 Rzeszów, ul. Rymanowska 3, tel. (17) 77 88 483, fax (17) 77 88 484
www.oipip.rzeszow.pl e-mail: biuro@oipip.rzeszow.pl

Stanowisko nr 36
Prezydium Okręgowej Rady Pielęgniarek i Położnych w Rzeszowie
z dnia 12 listopada 2020r.

w sprawie kwalifikacji do szczepień

Kierowane do Naczelnej Rady Pielęgniarek i Położnych

W imieniu Okręgowej Izby Pielęgniarek i Położnych w Rzeszowie zwracam się z wnioskiem o analizę zagadnienia związanego z merytorycznym przygotowaniem pielęgniarek do dokonywania do kwalifikacji do szczepień, w szczególności przeciw grypie u osób dorosłych.

Naczelna Rada Pielęgniarek i Położnych w stanowisku nr 37 z dnia 24 czerwca 2020 roku w sprawie zwiększenia uprawnień pielęgniarek do kwalifikacji do szczepień przeciw grypie u osób dorosłych, zwróciła się do Ministra Zdrowia o wprowadzenie zmian legislacyjnych w ustawie z dnia 5 grudnia 2008 roku o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1845).

Celem proponowanych zmian miało być przyznanie pielęgniarkom uprawnienia do przeprowadzania badania kwalifikacyjnego w celu wykluczenia przeciwwskazań do wykonania zalecanego szczepienia ochronnego przeciw grypie u dorosłych. W uzasadnieniu stanowiska wskazano, że pielęgniarki są przygotowane do wykonywania badania fizykalnego i oceny stanu pacjenta oraz wykonywania iniekcji, w tym szczepień, a także monitorowania stanu pacjenta przed, w trakcie i po podaniu szczepionki oraz realizacji procedur związanych z identyfikacją i rejestracją odczynów poszczepiennych.

W odpowiedzi na powyższe Minister Zdrowia wskazał, że wnioskowane prace legislacyjne nie są prowadzone, choć przyznano, że taka zmiana pożądana przez środowisko, akceptowana społecznie i będzie pomocne w zwiększaniu wyszczepialności przeciwko grypie. Uznano bowiem, iż oceny wymagają kompetencje merytoryczne nabywane w trakcie studiów oraz w toku kształcenia podyplomowego i specjalistycznego przez pielęgniarki.

Powyższe stanowisko Ministra Zdrowia stanowi impuls do przedstawienia stanowiska w tej kwestii, z wnioskiem o dokonanie oceny merytorycznego przygotowania pielęgniarek do dokonywania do kwalifikacji do szczepień, w szczególności przeciw grypie u osób dorosłych.

Badanie kwalifikacyjne do każdego szczepienia składa się z ukierunkowanego wywiadu oraz przesiewowego badania przedmiotowego, które obejmuje co najmniej ocenę stanu ogólnego pacjenta, w tym podstawowych parametrów życiowych (temperatura, akcja serca, oddychanie, świadomość), zbadanie gardła, węzłów chłonnych oraz osłuchanie płuc i serca. Zatem kwalifikacja składa się z badania podmiotowego (wywiad) i badania przedmiotowego.

Zgodnie z obowiązującymi regulacjami prawnymi (ustawa z dnia 15 lipca 2011 roku o zawodach pielęgniarki i położnej – t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 562 oraz rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 28 lutego 2017 roku w sprawie rodzaju i zakresu świadczeń zapobiegawczych, diagnostycznych, leczniczych i rehabilitacyjnych udzielanych przez pielęgniarkę albo położną samodzielnie bez zlecenia lekarskiego – Dz. U. z 2017 r. poz. 497), pielęgniarka jest uprawniona do wykonywania samodzielnie, bez zlecenia lekarskiego, badania fizykalnego, jeżeli ukończyła kurs specjalistyczny lub posiada tytuł specjalisty w dziedzinie pielęgniarstwa uzyskany po 2001 r., lub ukończyła studia pierwszego stopnia na kierunku pielęgniarstwo, które rozpoczęły się w roku akademickim 2012/2013, lub posiada zaświadczenie o ukończeniu kursu z zakresu badania fizykalnego Advanced Physical Assessment.

Zmiany w standardach kształcenia na studiach pielęgniarstkich doprowadziły do wprowadzenia do programów kształcenia zajęć przygotowujących absolwentów do badania fizykalnego. Od roku akademickiego 2007/2008 na kierunkach studiów pielęgniarstwo – studia I stopnia, uczelnie są zobowiązane do realizacji zajęć dydaktycznych z przedmiotu *Badanie fizykalne*. Zarówno treści jak i efekty kształcenia na studiach I stopnia – kierunek pielęgniarstwo i położnictwo były określone w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 12 lipca 2007 roku w sprawie standardów kształcenia dla poszczególnych kierunków oraz poziomów kształcenia, a także trybu tworzenia i warunków, jakie musi spełniać uczelnia, by prowadzić studia międzykierunkowe oraz makrokierunki – Dz. U. z 2007 r., Nr 164, poz. 1166 ze zm.).

W związku z wprowadzeniem Krajowych Ram Kwalifikacji od roku akademickiego 2012/2013 na kierunkach pielęgniarstwo i położnictwo realizowany był program zgodnie ze standardami kształcenia określonymi w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 9 maja 2012 roku (Dz. U. z 2012 r. poz. 631). Efekty kształcenia w ramach badania fizykalnego dla absolwenta studiów I stopnia na kierunku pielęgniarstwo obejmują:

- w zakresie wiedzy: omawia badanie podmiotowe ogólne i szczegółowe, zasady jego prowadzenia i dokumentowania; charakteryzowanie technik badania fizykalnego i kompleksowego badania fizykalnego pacjenta dla potrzeb opieki pielęgniarstkiej; określa znaczenie wyników badania podmiotowego i przedmiotowego w formułowaniu oceny stanu zdrowia pacjenta dla potrzeb opieki pielęgniarstkiej,
- w zakresie umiejętności; przeprowadza badanie podmiotowe pacjenta, analizuje i interpretuje wyniki dla potrzeb diagnozy pielęgniarstkiej i jej dokumentowania; rozpoznaje i interpretuje podstawowe odrębności w badaniu noworodka, niemowlęcia, osoby dorosłej i w wieku geriatrycznym; wykorzystuje techniki badania fizykalnego do oceny fizjologicznych funkcji skóry, zmysłów, głowy, klatki piersiowej, jamy brzusznej, narządów płciowych, obwodowego układu krążenia, układu mięśniowo – szkieletowego i układu nerwowego; dokumentuje wyniki badania fizykalnego i ich wykorzystywanie w zakresie oceny stanu zdrowia pacjenta; wykonuje badanie fizykalne umożliwiające wczesne wykrycie chorób sutka i uczy pacjentów samobadania piersi.

Zgodnie z aktualnym rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 26 lipca 2019 roku w sprawie standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu lekarza, lekarza dentystry, farmaceuty, pielęgniarki, położnej, diagnosty laboratoryjnego, fizjoterapeuty i ratownika medycznego (Dz. U. z 2019 r. poz. 1573 ze zm.), w zakresie wiedzy absolwent pielęgniarstwa zna i rozumie pojęcie i zasady prowadzenia badania podmiotowego i jego dokumentowania, metody i techniki kompleksowego badania przedmiotowego, znaczenie wyników badania podmiotowego i przedmiotowego

w formułowaniu oceny stanu zdrowia pacjenta dla potrzeb opieki pielęgniarskiej; sposoby przeprowadzania badania fizykalnego z wykorzystaniem systemów teleinformatycznych lub systemów łączności. Natomiast w zakresie umiejętności absolwent potrafi:

- przeprowadzać badanie podmiotowe pacjenta, analizować i interpretować jego wyniki, rozpoznawać i interpretować podstawowe odrębności w badaniu dziecka i osoby dorosłej, w tym osoby w podeszłym wieku, wykorzystywać techniki badania fizykalnego do oceny fizjologicznych i patologicznych funkcji skóry, zmysłów, głowy, klatki piersiowej, gruczołów piersiowych, jamy brzusznej, narządów płciowych, układu sercowo-naczyniowego, układu oddechowego, obwodowego układu krążenia, układu mięśniowo-szkieletowego i układu nerwowego,
- dokumentować wyniki badania fizykalnego i wykorzystywać je do oceny stanu zdrowia pacjenta, a także przeprowadzać kompleksowe badanie podmiotowe i przedmiotowe pacjenta,
- dokumentować wyniki badania oraz dokonywać ich analizy dla potrzeb opieki pielęgniarskiej;
- przeprowadzać badanie fizykalne z wykorzystaniem systemów teleinformatycznych lub systemów łączności;

W ramach kształcenia podyplomowego przeprowadzany jest kurs specjalistyczny: Wywiad i badanie fizykalne. Zgodnie z art. 72 ustawy z dnia 15 lipca 2011 roku o zawodach pielęgniarki i położnej (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 562 ze zm.) kurs specjalistyczny ma na celu uzyskanie przez pielęgniarkę wiedzy i umiejętności do wykonywania określonych czynności zawodowych przy udzielaniu świadczeń pielęgnacyjnych, zapobiegawczych, diagnostycznych, leczniczych lub rehabilitacyjnych.

Celem kursu specjalistycznego: Wywiad i badanie fizykalne jest ukształtowanie kompetencji samodzielnego, kompleksowego badania podmiotowego i przedmiotowego pacjenta dorosłego oraz analizy wyników badania w kierunku sformułowania wniosków pozwalających na planowanie i realizowanie opieki pielęgniarskiej.

Zaświadczenie o ukończeniu kursu specjalistycznego Wywiad i badanie fizykalne otrzymuje pielęgniarka, która:

1) w zakresie wiedzy:

- szczegółowo charakteryzuje i krytycznie analizuje, zakres i charakter badania podmiotowego i przedmiotowego pacjenta dorosłego z uwzględnieniem swoistości jego sytuacji zdrowotnej;
- przedstawia zasady gromadzenia informacji o sytuacji zdrowotnej pacjenta, dokumentowania wyników badania;

2) w zakresie umiejętności potrafi:

- wykonać kompleksowe badanie podmiotowe i przedmiotowe pacjenta dorosłego z uwzględnieniem swoistości jego sytuacji zdrowotnej;
- krytycznie analizować, dokumentować informacje zgromadzone metodą badania podmiotowego i przedmiotowego oraz wykorzystywać dla potrzeb opieki pielęgniarskiej;

3) w zakresie kompetencji społecznych:

- szanuje godność i autonomię pacjenta bez względu na jego wiek, płeć, niepełnosprawność, orientację seksualną oraz pochodzenie narodowe i etniczne;
- przestrzega zasad etyczno-deontologicznych w relacji z pacjentem, rodziną i współpracownikami;
- przejawia postawę permanentnego pogłębiania wiedzy z obszaru wywiadu i badania fizykalnego.

Ponadto w aktualnym rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 26 lipca 2019 roku w sprawie standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu lekarza, lekarza dentystry, farmaceuty, pielęgniarki, położnej, diagnosty laboratoryjnego, fizjoterapeuty i ratownika medycznego (Dz. U. z 2019 r. poz. 1573 ze zm.) przewiduje się, że absolwent pielęgniarstwa w zakresie umiejętności potrafi wykonywać szczepienia przeciw grypie, WZW i tężcowi.

W ramach kursu specjalistycznego: Szczepienia ochronne dla pielęgniarek pielęgniarki są przygotowywane do samodzielnego udzielania świadczeń zdrowotnych w zakresie szczepień ochronnych, postępowania w przypadku wystąpienia niepożądanego odczynu poszczepiennego (NOP) oraz prowadzenia sprawozdawczości w zakresie szczepień ochronnych.

Zaświadczenie o ukończeniu kursu specjalistycznego Szczepienia ochronne dla pielęgniarek otrzymuje pielęgniarka, która:

1) w zakresie wiedzy posiada:

- aktualną wiedzę z zakresu szczepień ochronnych;
- znajomość regulacji prawnych i norm etycznych odnoszących się do udzielania świadczeń zdrowotnych w zakresie szczepień ochronnych;

2) w zakresie umiejętności potrafi:

- wykonać zgodnie z obowiązującymi zasadami szczepienia ochronne u pacjentów w różnym wieku;
- rozpoznawać i klasyfikować niepożądane odczyny poszczepienne (NOP) oraz podejmować stosowne działania w przypadku ich wystąpienia;
- korzystać z aktualnej wiedzy w zakresie szczepień ochronnych;

3) w zakresie kompetencji społecznych:

- szanuje godność i autonomię pacjenta bez względu na jego wiek, płeć, niepełnosprawność, orientację seksualną oraz pochodzenie narodowe i etniczne;
- współpracuje z pacjentem, jego rodziną i członkami zespołu opieki zdrowotnej;
- ponosi odpowiedzialność za wykonywanie specjalistycznych świadczeń zdrowotnych w zakresie szczepień ochronnych;
- krytycznie ocenia własne kompetencje w zakresie szczepień ochronnych;
- stale aktualizuje wiedzę i umiejętności w zakresie szczepień ochronnych.

Sekretarz
Okręgowej Rady Pielęgniarek i Położnych
w Rzeszowie
mgr Dorota Liput

Przewodnicząca
Okręgowej Rady Pielęgniarek i Położnych
w Rzeszowie
mgr Anita Drzążek